

gennem Skolefonden, som der her er Tale om, til Opførelse af Nybygninger og hele det foreløbige Anlæg, og paatager Staten sig over for Lærere ved saadanne Skoler den samme Forpligtelse med Hensyn til Alderstillsæg, som den gør med Hensyn til de Skoler, der kræve det for at opfylde Minimalbetingelserne? Jeg synes, det vilde have været hensigtsmæssigt, om Loven havde indeholdt nogle Bestemmelser i saa Henseende. Jeg kan ikke indse, at den indeholder saadanne Bestemmelser, at man kan komme til Klarhed over eller saa Betyrghelse for, hvordan det vil gaa med denne Sag i Tiden, og jeg er heller ikke sikker paa, efter de Udtalelser, der ere faldne her i Salen, at jeg endnu ved rigtig Betsed med, hvordan det vil gaa med disse Forhold. Jeg ved nok, at den ærede Ordfører har fremhævet, at man skal være forsigtig med saaledes at tillade Kommunerne at udskrive af Statskassen. Ja, men paa den anden Side er jeg ogsaa sikker paa, at man maa have en Slags Spore eller en Slags Præmie for de Kommuner, som virkelig vise, at de ville gøre noget i saa Henseende, og ogsaa ville bringe Ofre derfor. Jeg skal ikke i Øjeblikket sige, hvordan den Regel skulde være, som skulde sættes mellem Statens og Kommunens Andel af saadanne udbvidede Anstrengelser, om man skulde sætte det som Regel, at Staten tog Halvdelen af Udgifterne, eller man skulde gaa ned til en Tredjedel. Det maatte jo være forbeholdt nærmere Drøftelse, og det er ogsaa af den Slags Ting, hvor man maa søje sig efter hinanden. Men at Staten kun yder sine Tilskud og Begunstigelser over for de Kommuner, som opfylde Minimalbetingelserne, synes jeg netop indeholder den Mangel ved Loven, at saa er den ikke til at vokse i, saa blive vi staaende der akkurat som vi have staaet siden 1814 med Undtagelse af et lille Stridt i 1856, og saa skulle vi absolut igen til at tage dette Spørgsmaal op som et Lovgivningsspørgsmaal. Jeg vil haabe, den Tid ikke maa være saa langt borte, da vi igen maa sige: Nu ere Forholdene for nævnte, Fordringerne ere ikke fyldestgjorte, nu skulle vi igen til at sætte ny Minimalbestemmelser. Hvis derimod denne Lov kunde fastsætte bestemte Regler, saa at alle og enhver kunde vide, at efterhaanden som Kommunernes Interesser og Evner vokse, saa at de nu kunne magte noget mere, end de ere tvungne til efter Loven, kunne de ogsaa med Loven i Haanden gøre deres rimelige Krav til Staten efter det, der er fastslaaet, saa vil jeg sige, at det var det, som vilde gøre Loven til det, den i mine Øjne skulde være, et godt og

nyttigt Arbejde i Oplysningsagens Tjeneste. Det skulde interessere mig, om den højtærede Minister endnu lidt klarere vilde sige, hvad man kunde vente, hvis denne Lov gaar igennem, og hvad man maa være beredt paa ikke at stille Fordringer om.

Med disse Ord mener jeg at have motiveret min Anbefaling til at stemme for Loven. Naaget jeg indrømmer, at den har sine betydelige Mangler er den dog en saadan, at jeg tror, man maa sige, at siden vor Tid nu en Gang er som den er, vil den kunne bære denne Lov, men heller ikke stort mere. Smid- lertid vil jeg ønske, at det maa blive muligt at bygge videre paa dette Grundlag, saa at vi en Gang i Tiden kunne komme til i Virkeligheden at løse disse Opgaver paa en fyldigere Maade, end denne Lov gør.

Wistoft: Ved Forslagets 2den Behandling ønskede jeg at tilkendegive min Mening angaaende Forslagets Indhold, men det høje Ting havde den Gang ikke Tid til at give mig Lejlighed dertil, og jeg skal derfor nu tillade mig at udtale mig om mit Syn paa disse Forhold. Det maa paastånes, at det Udvalg, der har været nedsat, har gjort et alvorligt Arbejde for at faa denne Reform bragt til Beje, og at der fra de forskellige Sider er vist Smøbekommen for at faa gennemført en Forbedring paa dette Omraade. Jeg vil haabe, det maa lykkes, og jeg skal udtale lige over for de Røster, der have lydt om, at det kun er et rent Lønningsforhold, der her ordnes, at det er de lunke Venner eller de rene Modstandere, der tale saaledes, thi det maa ligge klart for enhver, der har gjort sig bekendt med Forslaget, at det tager Sigte paa en forbedret Undervisning og paa, at Undervisningen ordnes efter visse bestemte Regler, samt at det bliver lagt i Hænderne paa Skolekommissionerne at bestemme, hvorledes Undervisningen skal ledes. At der herved vil kunne opnaas en betydelig Fremme af Oplysningen her i Landet, maa ikke underkendes. Jeg skal i det hele taget ikke indlade mig paa de enkelte Spørgsmaal. Der er kun et, jeg skal omtale, og det er, at den Indflydelse, Beboerne have paa Valget af deres Lærere, maa vi holde paa. Jeg vil haabe, at der ikke gøres nogen Indskrænkning heri, thi jeg vil sige, at hvis denne Lov kommer ud, og der er gjort Indskrænkninger i dette Forhold, vil man se stærkt til Loven og ikke føle sig tilfreds med den, selv om der er andre Forbedringer i den. Det er, ligesom man under Revisionen af Grundloven beholdt 7de og 8de Affnit urørte og deri fandt en Trøst for det, man led, fordi